

Reg. No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

BCMSKL 153

**Credit Based Second Semester B.Com. Degree
Examination, September 2022
(2018 – 19 and Earlier Batches)
SANSKRIT LANGUAGE**

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

सूचना : 1) संस्कृतभाषया, कर्णाटकभाषया, आङ्ग्लभाषया वा उत्तराणि लिखत ।
2) प्रश्नसङ्ख्या 4 तथा 5 एतयोः उत्तराणि संस्कृतभाषया एव लेखनीयानि ।

1. अधोनिर्दिष्टपद्यभागेषु द्वयोः भाषान्तरं विलिख्य विवृणुत । (2×5=10)
- 1.1) विपदि धैर्यम् अथाभ्युदये क्षमा
सदसि वाक्पटुता युधि विक्रमः ।
यशसि चाभिरुचिः व्यसनं श्रुतौ
प्रकृतिसिद्धमिदं हि महात्मनाम् ॥
- 1.2) विधाय विध्वंसमनात्मनीनं शमैकवृत्तेः भवतश्छलेन ।
प्रकाशितत्वन्मतिशीलसाराः कृतोपकारा इव विद्विषस्ते ॥
- 1.3) श्रूयते हि कपोतेन शत्रुः शरणमागतः ।
अर्चितश्च यथान्याय्यं स्वैश्च मांसैः निमन्त्रितः ॥
2. अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चानां वाक्यानां ससन्दर्भं विवरणं लिखत । (5×3=15)
- 2.1) मोहं विधत्ते विषयाभिलाषः ।
- 2.2) क्रूरस्तस्मिन्नपि न सहते सङ्गमं नौ कृतान्तः ।
- 2.3) मे भिन्ना प्रकृतिरष्टधा ।
- 2.4) कपयस्तत् खण्डशोऽखण्डयन् ।

P.T.O.

- 2.5) सोऽक्षयं नरकं व्रजेत् ।
 2.6) ताडनार्थम् उदरास्ययोरपि ।
 2.7) न शक्यम् ईदृशं वक्तुं यदुवाच हरीश्वरः ।

3. चतुर्णां प्रश्नानाम् उत्तरं प्रबन्धरूपेण लिखत ।

(4×8=32)

- 3.1) 'नीतिशतकं' - इति पाठे उक्तानां नीतीनां विषये प्रबन्धं रचयत ।
 3.2) 'सन्दर्शनं लोकगुरोः अमोघम्' इति पाठस्य सारांशं निरूपयत ।
 3.3) यक्षेण प्रेषितानि सन्देशवचनानि विवृणुत ।
 3.4) भगवान् श्रीकृष्णः निजस्वरूपं कथं वर्णयति ?
 3.5) कविः दारिद्र्यस्य महिमानं कथं वर्णयति ?
 3.6) 'यक्षप्रश्नः' इति पाठस्य सारांशं विवृणुत ।

4. द्वयोः संस्कृतभाषया टिप्पणीं रचयत ।

(2×4=8)

- 4.1) महाभारतम् ।
 4.2) मेघदूतम् ।
 4.3) भर्तृहरिकविः ।
 4.4) कपोतवृत्तान्तः ।

5. निर्देशानुसारं पञ्चदशवाक्यानि पूरयत ।

(15×1=15)

अ) रेखाङ्कितस्य पदस्य कारकं सूचरत ।

- 5.1) पुरा कृतानि पुण्यानि रक्षन्ति । (कर्तृ, कर्म, करणम्)
 5.2) अङ्गुल्यग्रेण तान् हन्याम् । (कर्तृ, कर्म, करणम्)
 5.3) अहं माहिषं दधि पिबामि । (सम्प्रदानम्, कर्म, करणम्)
 5.4) अभयं सर्वभूतेभ्यो ददामि । (सम्प्रदानम्, अपादानम्, करणम्)
 5.5) विष्णुः भुजगशयनात् उत्थितः । (सम्प्रदानम्, अपादानम्, अधिकरणम्)

आ) समासनाम निर्दिशत ।

- 5.6) प्रणयेन कुपिता । (कर्मधारयः, तत्पुरुषः, बहुव्रीहिः)
5.7) पृथ्वी शय्या यस्य सः । (कर्मधारयः, बहुव्रीहिः, द्वन्द्वः)
5.8) चतुर्णां विधानां समाहारः । (द्विगुः, कर्मधारयः, द्वन्द्वः)
5.9) महान् च असौ आत्मा च । (कर्मधारयः, बहुव्रीहिः, अव्ययीभावः)
5.10) न सहिष्णुता । (नञ् तत्पुरुषः, बहुव्रीहिः, अव्ययीभावः)

इ) समुचितं कृदन्तपदं पूरयत ।

- 5.11) अभवत् _____ मम मनः । (अवलिप्ता, अवलिप्तः, अवलिप्तम्)
5.12) तत् शीघ्रं _____ अर्हसि । (उक्त्वा, वक्तुं, वचनीयम्)
5.13) मां _____ धनिना रमस्व । (त्यक्तव्यं, त्यक्तुं, त्यक्त्वा)
5.14) अन्यैः _____ धनं शाकाय स्यात् । (दीयमानं, दीयमाना, दीयमानः)
5.15) अज्ञः सुखम् _____ । (आराध्यम्, आराध्या, आराध्यः)

ई) समुचितं तद्धितपदं सूचयत ।

- 5.16) धीरस्य भावः _____ । (धीरः, धैर्यं, धैर्यता)
5.17) जमदग्नेः अपत्यं पुमान् _____ । (जामदग्न्यः, जमदग्नी, जमदग्निः)
5.18) पटोः भावः _____ । (पाटवत्वं, पाटवता, पाटवम्)
5.19) जहोः अपत्यं स्त्री _____ । (जहूः, जाह्वी, जह्वना)
5.20) करुणस्य भावः _____ । (करुणा, कारुण्यं, कारुण्यत्वम्)
-